

1 Korintiërs 1: 18-31; Lied 1001, De wijze woorden en het groot vertoon;
Mattheüs 5: 1-12. Rotterdam 29-1-23

Zusters en broeders,

De wereld omgekeerd, hoe zou die eruit zien? Loopt iedereen dan op zijn kop, als een soort tegenvoeters? God draait niet de wereld om hij draait alle onderlinge verhoudingen om: De eerste worden de laatste, de mensen waar je op neerkeek, krijgen een voorname plaats in het Koninkrijk. Wie zichzelf verhoogt zal vernederd worden, en wie zichzelf vernedert zal verhoogd worden. Alles gaat over de kop. Het voelt alsof je in een omgekeerde wereld terecht komt. Jezus spreekt ook in deze tegenstellingen. Wie arm is wordt rijk gezegend, wie honger en dorst hebben krijgen genoeg.

Paulus gaat in dit spoor verder in zijn brief, hij draait wijsheid en dwaasheid om! Heeft God niet de wijsheid van de wereld in dwaasheid veranderd? Wat is dan dat dwaze verhaal van God, over die omgekeerde wereld? Het verhaal dat gaat over Jezus Christus, Gods zoon, die wordt verstoten door de mensen en sterft als een misdadiger aan het kruis. Hij is gedurende zijn leven op het voorbeeld geweest van wat Gods Woord en wijsheid betekent. Al lijkt dit dwaasheid in de ogen van de mensen uit zijn tijd; het verhaal liep immers niet goed af. En dat is nu juist wat Paulus de mensen wil vertellen, het liep wel goed af!! Omdat Christus is opgestaan uit de dood heeft hij daarmee het lot van de mensen omgekeerd.

In Korinthe is men er nog niet van overtuigd. Paulus' verkondiging van de gekruisigde Christus geeft voor de Joden aanstoot en voor de Grieken is het dwaasheid. Voor de Joden is Gods wijsheid te vinden in duidelijke tekenen en het ze struikelen over het idee dat Gods Messias de dood van een ordinaire misdadiger zou ondergaan, wat totaal niet past bij de verwachtingen die zij hebben van de Messias.

De Grieken zoeken naar waarheid met behulp van filosofische vragen en hun definitie van een Godheid als het hoogste wezen is tegenstrijdig met Paulus' evangelie. Het is dwaasheid dat de goddelijke Jezus in alles gelijk zou zijn geworden aan een mens.

Paulus maakt nu van het struikelblok, zijn verhaal over de gekruisigde Messias, het belangrijkste onderwerp van zijn brief, omdat hij wil aantonen dat het dwaze van God wijzer is dan de wijste mensen en de zwakte van God sterker is dan van de machtigste mens. Paulus spreekt zijn lezers eropaan dat de meesten van hen juist niet wijs, sterk of

welgeboren waren toen zij tot geloof kwamen. Juist degenen die dwaas, zwak en niet welgeboren zijn of zelfs veracht worden, zijn door God uitverkoren. Opdat de mensen beschaamd raken en beseffen dat de wereld omgekeerd moet worden. Paulus wil de het menselijke zoeken naar wijsheid, kracht en status en rijkdom relativiseren en het geloof in een rechtvaardige wereld versterken. Hoe gek dat idee ook kan klinken, en hoezeer mensen het als een struikelblok zullen ervaren.

Paulus komt niet met mooie speeches. De bijbel staat dan ook vol met stotterende, verlegen mensen, die op een Griekse retoricaschool niet eens zouden worden toegelaten. Paulus draait om wat Grieken belangrijk vonden. Hetzelfde zegt Paulus tegen zijn eigen volksgenoten, jullie vinden de kracht van God toch zo belangrijk? Jullie willen toch overtuigd worden? Laat ons een teken zien met welk gezag je spreekt! Mensen liepen achter Jezus aan, voor de show, voor het spektakel. Terwijl het echte teken, het echte wonder was dat de Almachtige God zijn Zoon liet sterven. En dan niet eens als held, maar als boef, als loser. God draait de dingen om die mensen belangrijk vinden.

In onze tijd wordt er niet gevraagd om tekens en in wonderen geloven we niet meer. Als vrijzinnig gelovigen hebben we niet zoveel moeite met al deze verhalen, voor ons is de opstanding geen struikelblok, we geven er voor onszelf een betekenis aan zonder dat wij zeker moeten weten of dit nu waar gebeurt is of niet. De meeste van ons zullen ~God niet omschrijven als een man met een witte baard die op een wolk zit en alles wat we doen in de gaten houden. Of God als een poppenspeeler die alles wat op aarde gebeurt met touwtjes beweegt. Mensen raken in verwarring als je zegt te geloven en naar de kerk te gaan, geloof je dan ook in de hel? En schrijft de kerk voor wat je moet zeggen. Wanneer je dan uitlegt dat wij Doopsgezinden onze eigen geloofsbelijdenis schrijven en het vooral aankomt wat wij met ons geloof doen, hoe wij ernaar leven, dan kan je wel een minder afwijzende reactie krijgen. De meeste onkerkelijken, en dat is toch het mederendeel in ons land, struikelen over ons geloof. God is toch maar een verzinsel, om mensen zoet te houden. Bewijs anders eens dat hij bestaat. Men wil dan een bewijs zien dat Jezus werkelijk geleefd heeft. Dat God bestaat moeten we met ons verstand kunnen begrijpen anders wijzen we elk geloof af. Het is een lastige klus om mensen de bijbel verhalen uit te leggen, en met name het evangelie met zijn boodschap over redding door de dood, is een lastige klus, een dwaze onderneming in de ogen van niet gelovigen. De kerk is een vreemd element geworden in onze samenleving. Dat maakt het tegelijkertijd nog belangrijker om oog te hebben voor degenen die zoekende zijn. Zinzoekers die niet eens precies weten waarnaar ze zoeken maar ze struikelen over het dagelijkse leven en willen meer betekenis kunnen geven. Het verschil tussen de jongere generatie en de oudere generatie wordt steeds groter omdat iedere generatie een eigen taal spreekt en dat is niet altijd meer de taal van de wekelijkse kerkdienst.

In onze tijd moeten we op boksen tegen de tendens om alleen succesverhalen te willen horen over houvast, zekerheid, rijkdom en comfort, waarin de held na een zware strijd altijd overwint. Terwijl wij in de kerk spreken over Gods Woord dat onze menselijke machtsverhoudingen doorbreekt en ons de andere kant op wijst: zoek eerst maar naar sporen van het Koninkrijk, dan komt de rest er vanzelf wel. Dit is de wereld op zijn kop.

Huib Oosterhuis heeft deze worsteling prachtig verwoord in zijn lied, de wereld omgekeerd, dat wij net gezongen hebben. Hij laat er geen misverstand over bestaan:

De wijze woorden en het groot vertoon,
de goede sier van goede werken
de ijdelheden op hun pauwentroon
de luchtkastelen van de sterken
al wat hoog staat aangeschreven
zal Gods woord niet overleven
hij wiens kracht in onze zwakheid woont
beschaamt de ogen van de sterken.

Oosterhuis maakt ons duidelijk dat de krachtpatser het niet gaat redden, want al dat gedoe blijkt niet meer dan een luchtkasteel. Het is dezelfde geluid dat je vindt bij de profeten, ook zij gingen hard in tegen alles wat de mensen vanzelfsprekend en normaal vonden. Gods woord wil de mensen juist een andere kant op sturen. Echte kracht is niet te vinden in groot vertoon, maar in onze zwakheid. Dan gaat het niet alleen om onze eigen kracht, maar om Gods kracht. De zogeheten sterken staan beschaamd en voor schut tegenover God.

Gods woord kan niet alleen niet de wereld omkeren. God zet ons aan het werk en stuurt ons de goede kant op. Of die omkering ook werkelijk zal gebeuren, ligt dus ook aan ons. Gaan wij het waarmaken? Durven wij aan de slag te gaan met dat visioen van een nieuw, goed land, waar recht wordt gedaan en waar vrede is. Ook al zal je misschien eerst veertig jaar door de woestijn moeten ploegen. In dat visioen zullen mensen andere mensen zijn. Het is niet meer vechten tegen de bierkaai, het is een stad van vrede. Om hierin te kunnen geloven is wel moed voor nodig. Durven we dat wel? Vertrouwen we ons wel toe aan deze dwaasheid? Want in de ogen van de buitenwereld is het dit lied allemaal mooi gezegd of gezongen en toch grote onzin. Hoe hou je dat vol, totdat de onderste steen boven komt? Wat doet dat wachten met je?

Wie denken durft dat deze droom het houdt, een vlam die kwijnt maar niet zal doven, wie zich aan deze dwaasheid toevertrouwt, al komt de onderste steen boven, die zal kreunen onder zorgen, die zal vechten in 't verborgen en zal waken tot de morgen dauwt. Wanneer je de weg van het geloof wil gaan, staat je geen makkelijke tijd te wachten. Want je zorgen zijn niet opeens voorbij, wanneer je het leven serieus neemt, je begaan bent met het leed van anderen, omdat je niet de andere kant op kijkt. Het kan soms vechten zijn, omdat je keuze voor jouw weg levensbedreigend is, soms moet je op weg gaan zonder te weten waar je uit komt, slechts op hoop van zegen. En toch gaan mensen met elkaar op weg. En toch zijn wij samen een gemeente die zich staande houdt tegen de stroom in, zonder zeker te weten waar we uitkomen en hoe lang we het nog kunnen volhouden.

Wij kunnen dat samen en omdat wij er, tegen beter weten in, van overtuigd zijn dat God alles omkeert. God laat zich niet opsluiten in de Griekse cultuur, of in de Joodse verwachting van wondertekenen, of in ons karakter van nuchtere Hollanders, zo van doe maar normaal, dan doe je gek genoeg. God laat zich niet beperken, Hij laat juist zien, dat hij in alle verschillende vormen, onnoembaar aanwezig kan zijn:

In vreugde en in verdriet.

In zegen en in gebrokenheid.

In het hoofd, in het hart, en het werk van je handen,

In gevoel en verstand.

In enthousiasme en in gewoonheid.

In uitbundigheid en in de stilte.

God is met ons, alle dagen, ook wanneer wij struikelen, wanneer wij twijfelen of wij nog wel kunnen geloven. Hij, Zij is er in de nacht en in de dag en laat ons niet alleen, al kunnen wij er met ons verstand niet bij waarom God dat zou doen. Laten wij geloven dat eens de wereld omgekeerd raakt en er uit gaat zien als het Koninkrijk. Tot die tijd modderen samen verder op de weg die Jezus ons heeft voorgeleefd en laten ons niet zo makkelijk van de wijs brengen.

Dat het zo moge zijn, Amen.